

LÜHIDALT

HIINA MÕJUTUSTEGEVUS EESTIS

RAHVUSVAHELINE KAITSEURINGUTE KESKUS
INTERNATIONAL CENTRE FOR DEFENCE AND SECURITY
EESTI • ESTONIA

EESTI VÄLISPOLIITIKA INSTITUUT
ESTONIAN FOREIGN POLICY INSTITUTE

| FRANK JÜRIS |

Kui jätta välja Postimehes ilmunud artiklite sari, pole Hiina mõjutustegevust Eestis varasemalt uuritud.¹ Põhjust uurimiseks on, sest Hiina ettevõttele Huawei lobiteenust osutavas Powerhouse'is töötab kolm endist ministrit, kelle rikkalikud kontaktid võimaldavad ligipääsu võimukoridoridele ja Marko Pomerantsi näitel ka piiratud ligipääsuga infotunnile riigikogus.²

Hiina mõjutustegevus kätkeb propagandatööd (宣传工作), mis seisneb Hiinast positiivse kujutluspildi loomises ja igasuguse kriitika tõrjumises.³ Koroonakriisi puhkedes avaldus see ilmekalt maskidiplomaatias, millega üritati maalida endast vastutustundliku partneri kuvandit. Kriitika tõrjumiseks avaldati aga survet Euroopa välisteenistuse desinformatsiooniga võitlevale üksusele pehmemdamaks Hiina-suunalisi süüdistusi valeinfo levitamises.⁴

Mõjutustegevus hõlmab ka ühisrinde tööd (United Front Work – UFW, 统一战线工作), mille idee pärineb bolševikelt, kes selleks, et võtta oma valdusse võim Venemaal ja vallandada ülemaailmne kommunistlik revolutsioon, löid ajutisi strateegilisi liite teiste parteide ja liikumistega. Hiina Kommunistlik Partei (HKP) kasutas sama taktikat võimu haaramiseks Hiinas, sõlmides liite kord Rahvuspartei (KMT) poolt, kord vastu.⁵ Tänapäeval kujutab UFW tegevus riigist väljaspool eelkõige hiina diasporaa, kuid ka välisriigi eliidi töölerakendamist HKP hüvanguks, mida on põhjalikult uuritud Uus-Meremaa, Austraalia ja Tšehhi näitel.⁶

Lähimbrusest võib leida markantseid näiteid Soomest ja Rootsist, kus ühisrinde töö on seisnenud hiina diasporaa organiseerimises Hiina huvide kaitseks Lõuna- ja Ida-Hiina mere saari,

Hongkongi proteste ning Taiwanit puudutavates küsimustes. Põlissoomlastest parlamendisaadikud Mika Niikko ja Ville Vähämäki on tehnoloogiaettevõtte Realmax asutajaliikmed, mille tegevjuht Hang Si finantseeris €5000 Niikko valimiskampaaniat. Lisaks varjas Jenni Chen-Ye Vantaa omavalitsusse kandideerimisel sidemeid Ühisrinde töö organisatsiooni Soome allharuga.⁷

Mõjutustegevus sisaldab ka välispoliitika tööd (外事工作/对外工作), mis HKP keskkomitee rahvusvaheliste suhete osakonna (International Liaison Department – ILD, 对外联络部) juhi Song Tao (宋涛) sõnul on sümbioos partei, avaliku sektori ja valitsusväliste organisatsioonide diplomaatiast, mille põhisisuks on neli haaret (抓): poliitilised parteid (政党), uuring (调研), kontaktid (人脉) ja kuvand (形象), mille abil saab edendada välissuhteid, esitada rahvusvahelisele üldsusele positiivne kuvand parteist, ja mille kaudu on keskvõimul võimalik õppida välisriikide kogemustest.⁸

RAHVUSVAHELISTE SUHETE OSAKOND

ILD ajalugu on tihedalt seotud HKP välissuhete ajalooga, sest selle loomisel 1951. aastal sai ILD juhiks Moskvast õppinud ja suursaadikuna töötanud Wang Jiaxiang (王稼祥, 1906–1974). Rahvusvaheliste suhete osakonna eelkäijaks loetakse 1927. aastast tegutsenud Kommunikatsioonibürood (交通局), mis vastutas suhtluse eest Kominterni ja teiste partneritega ning üritas hiina diasporaa kaudu ekspordida revolutsiooni mujale Aiasse.⁹

2011. aasta jaanuaris, veel enne, kui Xi Jinpingist sai HKP esimene sekretär, pidas ta Välispoliitika töö 90. (sama vana kui HKP) ja ILD 60. juubeli kohtumisel kõne, kus ütles, et ILD loodi vastutamaks HKP suhtluse eest välisparteidega. Xi rõhutas, et partei välispoliitika töö on oluline roll totaalses diplomaatias (总体外交), sest võimaldab parteil jätta endast hea rahvusvaheline kuvand, koguda infot ja toetada keskvõimu otsuste langetamisel.¹⁰

Tänapäeval pole ILD huvitatud kommunistliku revolutsiooni ekspordist, vaid kontaktide loomisest välisriikide poliitilise eliidiga, kes toetaks koduriigis HKP poliitikat ja aitaks saavutada rahvusvahelist konsensust Hiinale olulistel küsimustel.¹¹ Näiteks Taiwaniküsimuses on Hiinal eriti palju kasu parteidevahelisest suhtlusest nende riikidega, kellel puuduvad ametlikud suhted Pekingiga.¹² Suurimaks töövõiduks peab osakond laiaulatuslikku toetust Lõuna-Hiina merd puudutavale kaasusele, mis leidis rohkem kui 240 partei ning 280 mõttekoja ja MTÜ heakskiidu.¹³ Lisaks tegeleb osakond luureinfo kogumise ja agentide värbamisega, mis on ära märgitud ka Tšehhi luureteenistuse BIS 2015. aasta raportis.¹⁴

ILD on aktiivne Kesk- ja Ida-Euroopa riikides, kus puudub suur hiina kogukond. Tšehhi poliitikud külastavad Hiina-visiididel sageli ILD-d ja võõrustavad selle ametnikke China Investment Forum'il Prahast.¹⁵ Tšehhi Kommunistliku Partei esimees Vojtěch Filip läks pärast luureteenistuse Huawei-kriitilist raportit faktide kontrollimiseks missioonile Hiinasse, kus kohtus ka ILD aseministri Guo Yezhouga (郭业洲). Reisi järel kaitses Filip meedias Huawei, minnes vastuollu luureteenistuse ohuhinnanguga.¹⁶

ILD diskursiivne jõud tuli ilmsiks osakonna aseministri Wang Yajuni (王亚军) juhitud delegatsiooni Islandi visiidi ajal, kus kohalikele poliitikele jäi mulje viisakusvisiidist, samas kui ILD presenteeris seda kui Xi Jinpingi mõtte tutvustamist Islandi parteidele. Kohtumistel räägiti veel „vöö ja tee initsiatiivist“ ja inimõigustest ning Hiinal avanes võimalus tutvustada ÜRO Inimõiguste Nõukogu liikmesriigile oma nägemust, kus majandusareng on põhiõigustest olulisem.¹⁷

ILD NELI HAARET

ILD kodulehel kirjeldatakse end nelja haarde kaudu, millest üks on poliitiliste parteide haare (抓政党). Praeguseks on HKP sõlminud suhted rohkem kui 600 poliitilise partei ja organisatsiooniga 160 riigis.¹⁸ ILD eksjuht ja praegune Hiina Rahva Poliitilise Konsultatiivkonverentsi aseesimees Wang Jiarui (王家瑞) ütles, et kõrgel tasemel kontaktid välisparteidega, mille liikmed on poliitika planeerimise ja avaliku arvamuse allikaks, kannavad preventiivset diplomaatias (预防性外交), strateegilise kommunikatsiooni (战略性沟通) ja sügava mõju (深远性影响) pitsert.¹⁹

Eesti Sotsiaaldemokraatliku Erakonnaga (SDE) lõi rahvusvaheliste suhete osakond suhted 2008. aasta detsembris.²⁰ Tolleaegse SDE peasekretäri

Kõrgel tasemel kontaktid välisparteidega, mille liikmed on poliitika planeerimise ja avaliku arvamuse allikaks, kannavad preventiivset diplomaatias, strateegilise kommunikatsiooni ja sügava mõju pitsert

Randel Läntsi sõnul sai suhtlus alguse siis, kui ta külastas koos Euroopa sotsialistidega Hiinat, kus SDE kutsuti Hiinasse visiidile.²¹ Randel Länts võis silmas pidada Euroopa Sotsialistliku Partei peasekretäri Philip Cordery juhitud noorte poliitikute delegatsiooni, mis kohtus 4.–10. detsembril Ülehiinalise Rahvaesindajate Kogu Alalise Komitee aseesimehe Uyunqimgi (乌云其木格) ja ILD esimehe Wang Jiaruiga (王家瑞).²²

2009. aasta aprillis kohtus ILD aseesimehe Chen Fengxiang (陈凤翔) Tallinnas riigikogu spiikri, välisministri ning SDE ja Keskerakonna esindajatega.²³ Sama aasta detsembris käis SDE delegatsioon aseesimees Indrek Saare juhtimisel vastuvisiidil Hiinas, kus kohtuti Poliitbüroo liikme ja Hiina Rahva Poliitilise Konsultatiivkonverentsi aseesimehe Wang Gangi (王刚), ILD esimehe Wang Jiarui (王家瑞) ja aseesimehe Liu Hongcaiga (刘洪才).²⁴ Delegatsiooni liikme Peeter Kreitzbergi sõnul oli Hiina pool varasemalt väljendanud soovi allkirjastada koostööleping HKP ja SDE vahel, kuid Hiinasse suunduval delegatsioonil puudus selleks erakonna mandaat.²⁵

Lisaks kahepoolsetele kohtumistele korraldab ILD välisriikide erakondadele foorumeid, kus on peale suhete loomise võimalik tutvustada HKP poliitikat ja valitsemis põhimõtteid, et HKP-st jääks positiivne rahvusvaheline kuvand. Sellist tegevust nimetab ILD kuvandihaardeks (抓形象).²⁶

ILD on korraldanud 2016. aastal Budapestis ja 2017. aastal Bukarestis Hiina ja CEE riikide poliitiliste parteide dialoogi (中国—中东欧政党对话会); neist viimasel pidas avakõne Poliitbüroo Alalise Komitee viienda asetusega Liu Yunshan (刘云山), kes sel ajal vastutas ideoloogilise masinavärgi eest. See oli eelmäng ILD organiseeritavale maailma poliitiliste parteide dialoogile, kus osales 300 parteid 120 riigist; dialoog päädis Pekingi initsiatiivi vastuvõtmisega, mis visandab Hiina-keskse uue maailmakorra.²⁷

2010. aasta mais osalesid Reformierakonna ja IRL-i esindajad esimesel Hiina-Euroopa poliitiliste parteide kõrgetasemelisel foorumil.²⁸ Foorumil

Eesti poliitikutest on 2011. ja 2013. aastal Hiina-Euroopa poliitiliste parteide kõrgetasemelisel foorumil osalenud Keskerakonna liige ja tolleaegse Eesti-Hiina sõprusrühma aseesimees Kalev Kallo.³³ 2016. aastal võttis samanimelisest foorumist osa SDE peasekretär Randel Länts, kes praegu juhib konsultatsiooniettevõttes Miltton valitsussuhete suunda.³⁴ 2013. aasta foorumil osales ka erakonna Mouvement Réformateur (reformiliikumine) esimees Charles Michel, kellest 2014. aastal sai Belgia peaminister ja 2019. aastal Euroopa Ülemnõukogu eesistuja.³⁵ 2015. aasta oktoobri lõpus Pekingis toimunud Kes- ja Ida-Euroopa noorte poliitiliste liidrite foorumist võttis osa Keskerakonna juhatuse liige, parlamendisaadik Mailis Reps, kes alates 2016. aastast täidab haridus- ja teadusministri ülesandeid.³⁶

Uuringute haare (抓调研) tähendab vajadust varustada kesvalitsust infoga rahvusvahelistest suhetest ja regionaalsetest arengutest, parteipoliitikast ja ühiskondades aset leidvatest muutustest.³⁷ 7. mail 2014 kohtus väliskomisjoni delegatsioon esimees Marko Mihkelsoni juhtimisel Pekingis ILD aseesimehe Zhou Liga (周力), kus muude teemade hulgas arutati ka

olukorda Ukrainas.³⁸ Hiina jaoks on oluline teadmine, kuidas reageerivad USA ja tema liitlased Venemaa agressioonile Euroopas; see aitab Hiinal planeerida oma jõulist tegevust Hongkongi, Lõuna-Hiina mere või Taiwani suhtes.

Wang Jiarui järgi võimaldab rahvusvahelise arengu uurimine ja jälgimine haarata Hiinal initsiatiiv endale olulistes küsimustes, et pakkuda välja „Hiina plaan“ (中国方案).³⁹ 2015. aasta jaanuaris ütles Zhou Li kohtumisel välisminister Keit Pentus-Rosimannusega Pekingis, et soovib süvendada kontakte Reformierakonnaga ja vahetada valitsemiskogemusi. Zhou Li tutvustas seal „vöö ja tee initsiatiivi“, mille välisminister leidis olevat kasuliku kõigile osalistele.⁴⁰

On ekslik arvata, et Hiina välispoliitikat tehakse ainult välisministeeriumis. ILD on aktiivselt suhelnud erinevate Eesti erakondadega, et mõjutada siinseid arenguid. Eesti poliitikutel tasub olla teadlik HKP eesmärkidest väliskontaktide loomisel, et kaitsta ühiskonda välise mõjutustegevuse eest, pidada kinni läbipaistvuse nõudest ja vältida Hiina haardesse jäämist.

Hiina jaoks on oluline teadmine, kuidas reageerivad USA ja tema liitlased Venemaa agressioonile Euroopas; see aitab Hiinal planeerida oma jõulist tegevust Hongkongi, Lõuna-Hiina mere või Taiwani suhtes

kritiseeris Euroopa vasakpartei ja EÜV/PVR²⁹ fraktsiooni esimees Lothar Bisky Lääne ja Euroopa meediat Hiina selektiivse kajastamise pärast. Läti tolleaegne peaminister ja praegune Euroopa Komisjoni volinik Valdis Dombrovskis tõi välja, et Euroopa ja Hiina peaksid koostööd tegema uue globaalse finantsüsteemi loomisel ning õppima üksteiselt, kuidas tõhustada kontrolli finantsturgude ja siseturu üle.³⁰

Kontaktide haare (抓人脉) tähendab, et Hiina jaoks tervete ja stabiilsete välissuhete jaoks on vaja arendada inimeste vahelisi suhteid ja luua kontaktide võrgustik.³¹ Wang Jiarui mõtestab seda kui mitte-formaalset suhtlust nii Hiina suhtes positiivselt meelestatud valitsus- kui ka opositsiooniparteidega, poliitiliste organisatsioonide, mõttekodade, meedia ja valitsuse-väliste organisatsioonidega, riikidega kellega puuduvad diplomaatilised suhted või poliitilised parteid, et järjekindlalt arendada inimesi, kes tunnevad Hiinat ja on hiinlaste suhtes sõbralikud, eesmärgiga leida ühine keel ja vastastikune mõistmine.³²

ENDNOTES

- ¹ Holger Roonemaa, Mari Eesmaa ja Sabine Bērziņa, "Trooja panda: Hiina pehme jõu raske käsi," *Postimees*, 4. september 2019; Holger Roonemaa, Mari Eesmaa ja Inese Liepiņa, "Hiina luure võtab Eesti üha jõulisemalt sihikule," *Postimees*, 5. september 2019; Holger Roonemaa, Mari Eesmaa ja Inese Liepiņa, "Hiina investeringute kuldseid käeraud," *Postimees*, 6. september 2019.
- ² Holger Roonemaa, "Huawei tagaüks Eestis. Appi palgati valitsusele lähedased eksministrid," *EPL*, 13. veebruar 2020; Andres Einmann, "Isamaa Huawei-ohu koosolekul osales Huawei lobist," *Postimees*, 21. veebruar 2020.
- ³ Vaata lisaks: Anne-Marie Brady, *Marketing dictatorship: Propaganda and thought work in contemporary China* (Laham: Rowman & Littlefield Publishers, 2016); David Shambaugh, "China's Propaganda System: Institutions, Processes and Efficacy," *The China Journal*, University of Chicago Press, Nr. 57 (January 2007), pp. 25–58.
- ⁴ "Euroopa Komisjon nimetas Hiinat otsesõnu desinformatsiooni levitajaks," *ERR*, 10. juuni 2020.
- ⁵ Jichang Lulu, *United Frontings Always Win*, China Heritage, 25 September 2017.
- ⁶ Anne-Marie Brady, "Magic Weapons: China's political influence activities under Xi Jinping," Wilson Centre, September 2017; Alex Joske, "The Party speaks for you," Australian Strategic Policy Institute, 2020; Martin Hála, "United Front Work by Other Means: China's „Economic Diplomacy” in Central and Eastern Europe," Jamestown, China Brief, Volume 19, Issue 9, 9 May 2019.
- ⁷ Päivi Koskinen & Kirsi Skön, "Kiinan 'taika-ase' tähtää Suomeenkin" (Hiina „võluväli” sihib Soometki), *YLE*, 15. märts 2020; Päivi Koskinen & Kirsi Skön, *Kokoomus erotti Kiinan kontrolliverkostoon sotkeutuneen kaupunginvaltuutettunsa Vantaalla – „Päätös oli yksimielinen"* (Rahvuslik Koorderakond vabastas ametist Hiina kontrollivõrgustikku takerdunud Vantaa linnakoostöö – „Otsus oli üksmeelne”), *YLE*, 23. märts 2020; Kirsi Skön, "Perussuomalainen Kiina-ilmio: käsikirjoitus" (Põlissoomlaste Hiina-fenomen: käsikiri), *YLE, MOT*, 16. märts 2020; Av Pär Nyren, "Kinesiska Kommunistpartiets enhetsfront" (Hiina Kommunistliku Partei ühisriinne), The Stockholm Free World Forum, 29 May 2020.
- ⁸ Song Tao, "人民日报: 不断推进党的对外工作理论 and 实践创新" (People's Daily: Katkematul edendada partei välispoliitikatõõ teooria ja praktika innovatsiooni), *People's Daily*, 28 September 2019.
- ⁹ David Shambaugh, "China's 'quiet diplomacy': The International Department of the Chinese Communist Party," *China: An International Journal*, 5.01.(2007), pp. 34–35.
- ¹⁰ "习近平强调: 党的对外工作要继续开创新局面" (Xi Jinping rõhutas, et partei välispoliitikatõõ peab taasloomma endisaegse hiilguse mineviku kaudu), China Internet Information Center (china.com.cn), 15 April 2011.
- ¹¹ Julia G. Bowie, "International Liaison Work for the New Era: Generating Global Consensus?," in Julia Bowie & David Gitter (ed.), *Party Watch Annual Report 2018* (Washington DC: Center for Advanced China Research, October 2018).
- ¹² David Gitter & Julia Bowie, "The Chinese Communist Party International Department: Advancing 'One China' Behind the Scenes," *Global Taiwan Brief*, vol. 1, issue 2, 28 September 2016.
- ¹³ Bowie, *International Liaison Work for the New Era*.
- ¹⁴ Shambaugh, "China's 'quiet diplomacy,'" p. 30; Brady, "Magic Weapons," p. 5; Jichang Lulu & Martin Hála, "A new Comintern for the New Era: The CCP International Department from Bucharest to Reykjavik," *Sinopsis*, 16 August 2018.
- ¹⁵ Martin Hála, "Between the European Union and Eurasia: 16+1 and China's Reenactment of Eastern Europe," in Hsu Szu-chien & J. Michael Cole (ed.), *Insidious Power: How China Undermines Global Democracy* (Manchester: Eastbridge Books, July 2020); Janek Ktoupá & Zdislava Pokorná, "Čína lovila české poslance před klíčovým summitem. Byli za tím její zpravodajci" (China hunted Czech MPs before a key summit. Her reporters were behind it), *Seznam Zprávy*, 26 February 2020.
- ¹⁶ Jichang Lulu, "The importance of Friendly Contacts: The New Comintern to Huawei's rescue," *Sinopsis*, 24 January 2019.
- ¹⁷ Lulu & Hála, "A new Comintern for the New Era."
- ¹⁸ "我部简介" (Osakonna tutvustus), International Liaison Department.
- ¹⁹ Wang Jiarui, "王家瑞: 努力开创党的对外工作新局面" (Pinguta, et luua uus situatsioon partei välispoliitikatõõks), CPCNEWS, 3 June 2014.
- ²⁰ "爱沙尼亚社会民主党" (Eesti Sotsiaaldemokraatlik Erakond), International Liaison Department.
- ²¹ Argo Ideon, "Eesti sotside delegatsioon kohtub Hiina kompartei juhtidega," *Postimees*, 27. november 2009.
- ²² "中国共产党对外交往活动(2008年)" (2008. aasta sündmused Hiina Kommunistliku Partei välissuhtluses).
- ²³ "中联部副部长陈凤翔访问爱沙尼亚" (Rahvusvaheliste suhete osakonna aseesimees Chen Fengxiang külastas Eestit), HRV Välisministeerium, 8. aprill 2009.
- ²⁴ "王刚会见爱沙尼亚客人" (Wang Gang kohtus Eesti külalistega), *People's Daily*, 1 December 2009.
- ²⁵ Argo Ideon, "Eesti sotside delegatsioon kohtub Hiina kompartei juhtidega," *Postimees*, 27. november 2009.
- ²⁶ "我部简介" (Osakonna tutvustus), International Liaison Department.
- ²⁷ Lulu & Hála, "A new Comintern for the New Era."
- ²⁸ "中国共产党与世界政党高层对话会 北京倡议 (全文)" (HKP ja maailma poliitiliste parteide kõrgetasemeline dialoog. Pekingi initsiatiiv (täistekst), *Xinhua*, 3.12.2017.
- ²⁹ "出席中欧政党高层论坛的政党及政党组织" (Hiina-Euroopa poliitiliste parteide kõrgetasemelisel foorumil osalenud poliitilised parteid ja organisatsioonid), CPCNEWS.
- ³⁰ "Euroopa Ühendatud Vasakpoolsed ja Põhjala Vasak-Rohelised."
- ³¹ "中欧政党高层论坛新闻发布会" (Hiina-Euroopa poliitiliste parteide kõrgetasemelise foorumi pressikonverents), State Council Information Office, 26 May 2010.
- ³² "我部简介" (Osakonna tutvustus), International Liaison Department.
- ³³ Wang Jiarui, "王家瑞: 努力开创党的对外工作新局面" (Pinguta, et luua uus situatsioon partei välispoliitika tööks), CPCNEWS, 3 June 2014.
- ³⁴ Indrek Veiserik, "Sorry, USA! Aga Hiinast sai just maailma suurim majandus!" *Kesknaädal*, 22. oktoober 2014; "陈凤翔会见波罗的海三国政党领导人" (Chen Fengxiang kohtus Balti mere kolme riigi poliitiliste parteide juhtidega), International Liaison Department, 23 April 2013.
- ³⁵ "爱沙尼亚 社会民主党国际书记兰德·兰茨" (Eesti SDE esimene sekretär Randel Länts), International Liaison Department, 12 May 2016; *Randel Länts*, Milton.
- ³⁶ "China and Belgium," Ministry of Foreign Affairs of PRC.
- ³⁷ "Mails Reps," International Liaison Department, 24 October 2015.
- ³⁸ "我部简介" (Osakonna tutvustus), International Liaison Department.
- ³⁹ "周力会见爱沙尼亚议会外委会代表团" (Zhou Li kohtus Eesti parlamendi väliskomisjoni delegatsiooniga), International Liaison Department, 7 May 2014.
- ⁴⁰ Jiarui, "王家瑞: 努力开创党的对外工作新局面" (Pinguta, et luua uus situatsioon partei välispoliitikatõõks).
- ⁴¹ "周力会见爱沙尼亚外长、改革党副主席彭图斯·罗西曼努斯" (Zhou Li kohtus Eesti välisministri, Reformierakonna aseesimehe Keit Pentus-Rosimannusega), International Liaison Department, 22 January 2015.

AUTORIST

FRANK JÜRIS on RKK Eesti Välispoliitika Instituudi noorem teadur.

TUNNUSTUS

See artikkel on kirjutatud koostöös Sinopsisiga.

SINOPSIS on Praha Karli ülikooli Ida–Aasia uuringute instituudi ja mittetulundusühingu AcaMedia instituut vaheline koostööprojekt.

ICDS.TALLINN

@ICDS_TALLINN

ICDS-TALLINN

WWW.ICDS.EE

EVI.EESTI

@EFPI_EST

Lahtiütus: Artiklis väljendatud vaated ja arvamused kuuluvad selle autorile ning ei esinda tingimata Rahvusvahelise Kaitseuringute Keskuse ametlikku seisukohta.

RAHVUSVAHELINE KAITSEURINGUTE KESKUS
EESTI VÄLISPOLIITIKA INSTITUUT
NARVA MNT. 63/4, 10152 TALLINN, EESTI
INFO@ICDS.EE

ISSN 2228-2076